

XI. grantová výzva Nadace Sirius

A) ÚVOD

Grantové výzvy Nadace Sirius vychází ze zásad nadace a dále z priority nadace podporovat systematická a preventivní řešení.

Letošní rok dramaticky poznamenala koronavirová pandemie, která zasáhla celý svět a citelně se dotkla chodu celé společnosti, včetně rodin s dětmi. Podle odborníků oslovených Nadací Sirius v rámci sestavování prognózy dalšího vývoje můžeme vlivem karanténních opatření očekávat zvýšení výskytu mj. právě u fenoménu psychického nebo fyzického násilí v rodině. Zároveň se podle oslovených odborníků jedná o jev, který má vysoce negativní míru dopadu na dítě a rodinu.

V této souvislosti je grantová výzva zaměřena na podporu a rozvoj včasné detekce, zkvalitnění přímé práce organizací, rozvoj kvality intervencí a programů a rozvoj služeb v dané oblasti k zajištění včasné, kvalitní a dostupné pomoci dětem ohroženým násilím v blízkých vztazích a závažně ohrožujícím zacházením. Řadíme sem děti trpící fyzickým i psychickým týráním, sexuálním zneužíváním a vážnou mírou zanedbávání.

I. TÉMA GRANTOVÉ VÝZVY

Rozvoj služeb pro děti ohrožené násilím v rodinných vztazích a závažně ohrožujícím zacházením

II. CÍL GRANTOVÉ VÝZVY

- Rozvoj včasné detekce ohroženého dítěte/rodiny
- Rozvoj kvality intervencí a programů pro ohrožené děti/rodiny
- Rozvoj kvality a dostupnosti služeb v lokalitě
- Rozvoj systémového uchopení dané problematiky

III. CÍLOVÁ SKUPINY PODPORY

- Děti 0-18 let ohrožené násilím v rodinných vztazích a závažně ohrožujícím zacházením
- Rodiče dětí, které jsou ve věku 0-18 let a jsou ohrožené násilím v rodinných vztazích a závažně ohrožujícím zacházením
- Odborníci působící v dané problematice

B) VÝCHODISKA

Případy dětí ohrožených násilím v rodinných vztazích a závažně ohrožujícím zacházením (zahrnuje děti trpící fyzickým i psychickým týráním, sexuálním zneužíváním a vážnou mírou zanedbávání) jsou dlouhodobým problémem, který se podle statistik vyskytuje v České společnosti po řadu let v neklesající míře. V aktuálním roce je navíc situace ohrožených dětí zásadním způsobem poznamenána celosvětovou pandemií viru COVID-19. V souvislosti s pandemií byla v České republice opakovaně zavedena řada bezprecedentních opatření, která se přímo dotkla každodenního života českých rodin. Uzavření škol i školek, volnočasových aktivit pro děti, přerušení sociálních služeb a karanténní opatření vedly k izolaci rodin, která výrazně zvýšila riziko pro rozvoj ohrožujících situací pro děti. Ohrožené děti se v mnoha případech ocitly bez kontaktu s vnějším světem, bez efektivní ochrany, a ještě závislejší na nejbližších osobách.

Jak vyplývá mimo jiné i ze zprávy Nadace Sirius „*Identifikace slabých míst a příležitostí pro zlepšení systému ochrany dětí ohrožených zneužíváním, týráním a zanedbáváním v České republice*“ (<https://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/slaba-mista-systemu-ochrany-ditete.pdf>), nedostatečná úroveň ochrany ohrožených dětí je závažným celospolečenským problémem a k jejímu účinnému řešení nepřispívá skutečnost, že je systém péče o ohrožené děti rozdělen do řady resortů, jejichž priority, cíle a metody práce nejsou často shodné či koordinované.

Jedním z cílů nadace a této grantové výzvy je podpořit systémové zlepšení ochrany dětí v České republice, což je cíl žádoucí ve kterékoliv chvíli, nicméně s okolnostmi z poslední doby získává ještě více na důležitosti. Za zásadní považujeme především rozvoj včasné detekce násilí v rodinných vztazích a závažně ohrožujícího zacházení a schopnost poskytovat efektivní intervence a programy, které budou cílit na ovlivnění nejdůležitějších rizikových a protektivních faktorů.

I. FAKTORY PŘÍSPÍVAJÍCÍ K VÝSKYTU NÁSILÍ V RODINÁCH

Výskyt dětí ohrožených násilím v rodinných vztazích a závažně ohrožujícím zacházením podle výzkumů¹²³ souvisí s řadou dalších faktorů, zejména konzumací alkoholu v rodině, mírou napětí, finanční a bytovou nestabilitou, malým množstvím sociálních kontaktů atd. Dá se očekávat, že tyto rizikové faktory budou vinou koronavirové krize na vzestupu a budou tak vytvářet podmínky pro rozvoj další epidemie, epidemie násilí na dětech.

V roce 2020 zpracovala Nadace Sirius zprávu s názvem „*Násilí v blízkých vztazích – analýza charakteristik domácností, žen a mužů*“. Tato zpráva vychází z analýzy dat zaměřené na charakteristiky rodin s dětmi ohrožených domácím násilím, kterou zpracovala PAQ Research na základě dat z kvantitativního výzkumu Nadace Sirius realizovaného na více než 6 000 rodinách s dětmi do 12 let.

Hledali jsme, zda je nějaký typ domácností náchylnější k výskytu domácího násilí a jak se případně dají tyto domácnosti popsat. Výsledkem je, že v České republice můžeme identifikovat dva různé typy domácností, ze kterých se téměř vždy rekrutují domácnosti s výskytem domácího násilí.

Prvním typem domácnosti je domácnost tzv. „*mezigenerační patologie*“. Jde o typ domácností, ve kterých existuje historie domácího násilí v původních rodinách partnerů. Násilí a další rizikové faktory (např. alkoholismus), byly přítomny již v generaci rodičů. Jde o rodiny, ve kterých jsou častější zdravotní problémy nejen dospělých členů, ale také dětí. Ekonomicky jsou na tom tyto domácnosti spíše průměrně.

Druhým typem domácnosti jsou tzv. „*Situačně ohrožení*“. Jde o domácnosti, které čelí výrazně častěji partnerským problémům a hádkám v rodině, mají nižší socioekonomický status a vyšší ohrožení chudobou. Domácí násilí je zde spojeno s neshodami partnerů, alkoholismem jednoho či obou rodičů, problémy dětí ve škole či výchovnými problémy dětí. V původních rodinách rodičů dětí se přitom obvykle nevyskytovalo domácí násilí ani alkoholismus.

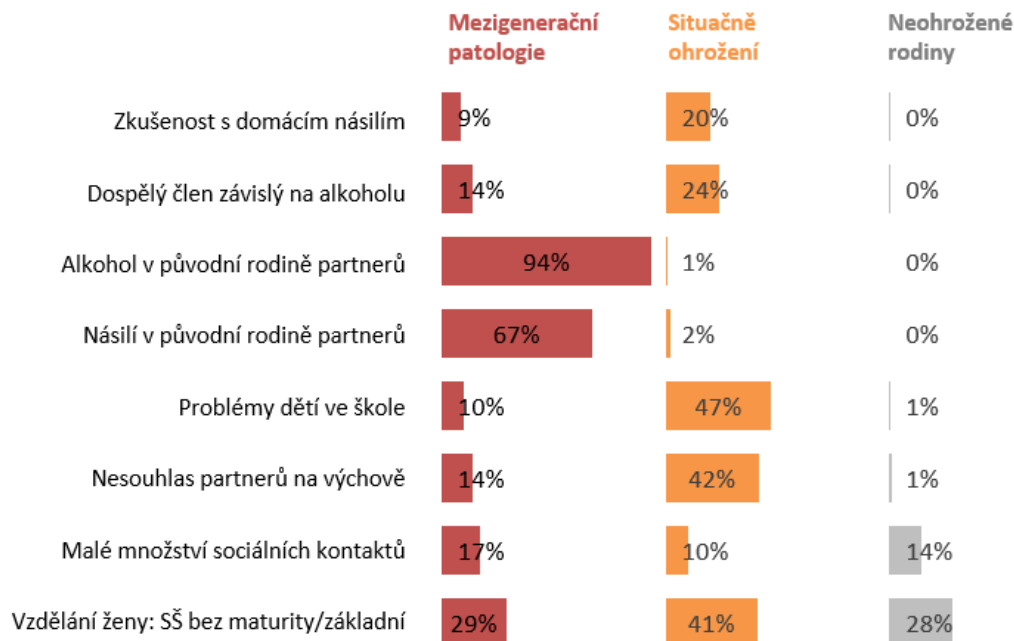
Graf níže ukazuje procentuální zastoupení jednotlivých jevů ve třech námi sestavených skupinách rodin.

---

¹ https://www.researchgate.net/publication/330570267_Factors_Contributing_to_Domestic_Violence

² Field, C.A., Caetano, R. & Nelson, S. Alcohol and Violence Related Cognitive Risk Factors Associated with the Perpetration of Intimate Partner Violence. *Journal of Family Violence* 19, 249–253 (2004).

³ Ehrensaft, M.K., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H., & Johnson, J.G. (2003). Intergenerational transmission of partner violence: A 20-year prospective study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, 741-753.

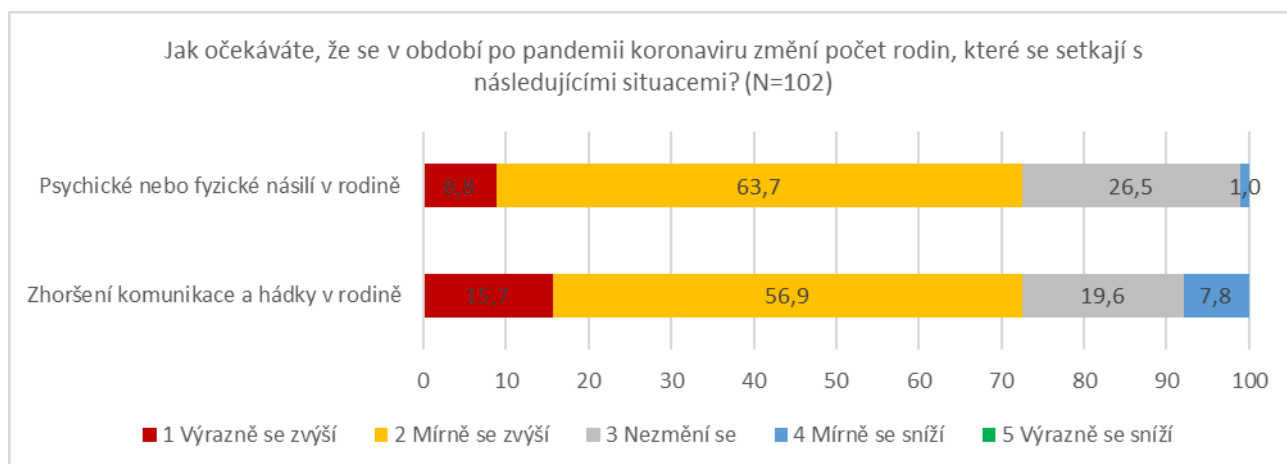
Zdroj: SIRIUS 2015. Pouze nukleární rodiny. N=4584. Sloupcová procenta.

Tyto závěry tak potvrzují teorie, že nevyřešené případy násilí na dětech vedou mj. k reprodukci patologických vzorců chování a rozvoji problémů, až se dnešní děti stanou rodiči (tzv. mezigenerační patologie). I proto je zásadní případy ubližování dětem včas odhalovat a efektivně řešit. Snižujeme tím mj. riziko výskytu v dalších generacích. Další závěrem je, že je v českém prostředí možné analyticky určit skupiny rodin, kde je zvýšené riziko výskytu domácího násilí a k nim nasměrovat intenzivnější prevenci a podporu dříve, než k násilí v rodině dojde.

II. ZVÝŠENÁ NALÉHAVOST ŘEŠENÍ TÉMATU VZHLEDEM K AKTUÁLNÍ SITUACI

Nadace Sirius od začátku výskytu nemoci covid-19 na českém území vnímala, že situace může vážným způsobem dopadnout na rodiny s dětmi, zejména ty rodiny, které mají nějakým způsobem snížené kapacity se s krizí vypořádat či jsou u nich již přítomny rizikové faktory, které může situace kolem karanténních opatření vystupňovat. Proto se nadace rozhodla ve spolupráci s více než 100 odborníky z různých oblastí péče o ohrožené děti sestavit prognózu dalšího vývoje zaměřenou na dopady šíření nemoci a vládních opatření na rodiny s dětmi a služby pro rodiny a děti v České republice. Výzkum nadace realizovala ve spolupráci s výzkumnou agenturou MEDIAN a metodologii konzultovala s odborníky z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Z předběžných výsledků uvádíme níže ty, které se vztahují k tématu násilí v rodinných vztazích a závažně ohrožujícímu zacházení.

Na otázku, jak oslovení odborníci očekávají, že se v období po pandemii koronaviru změní počet rodin, které se setkají s psychickým nebo fyzickým násilím v rodině, uvedlo 73 % respondentů, že očekávají výrazné zvýšení či zvýšení (viz graf níže). Vysoké zvýšení dále odborníci očekávali u faktorů, kterou mohou působit jako prediktory násilí v rodině – ekonomické problémy rodin, psychické a fyzické vyčerpání rodičů či zhoršení komunikace a hádky v rodině.

Odborníci byli dále v rámci šetření požádáni, aby na základě své zkušenosti ohodnotili míru dopadu jednotlivých rizikových situací na rodiny. Psychické nebo fyzické násilí v rodině se umístilo na 2. místě, tedy jedná se podle odborníků o druhý nejvíce rizikový fenomén ze všech 24 nabízených (na prvním místě se umístila ztráta bydlení). Podle odborníků je tak přítomnost násilí v rodině ještě více devastující než např. závislost člena rodiny na alkoholu, exekuce nebo špatný zdravotní stav.

Také byla v dotazníku otázka, jestli odborníci očekávají, že problémy, se kterými rodiny budou konfrontovány, zvládnou řešit vlastními silami nebo budou potřebovat pomoc zvenčí. Pro násilí v rodinných vztazích platilo nejvíce ze všech nabízených možností, že ho odborníci hodnotí jako problém, kde si rodiny nebudou schopny pomoci vlastními silami a budou potřebovat externí odbornou pomoc.

III. ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE

Počty zjištěných případů jednotlivých jevů podle dat MPSV z ročních výkazů o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za roky 2013 až 2019 zachycují podle odborníků jen špičku ledovce.

Rok	Počet dětí													
	tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
	ch	d	ch	d	ch	d	ch	d	ch	d	ch	d	ch	d
2019	308	265	435	462	128	623	34	80	1	7	3 588	3 322	4 494	4 759
2018	280	251	458	508	146	574	27	124	0	2	3 447	3 361	4 358	4 820
2017	339	296	449	460	120	609	8	111	2	7	3 350	3 178	4 268	4 661
2016	317	309	480	507	185	595	15	51	4	19	3 576	3 358	4 577	4 839
2015	362	324	514	554	125	620	10	47	2	13	3 628	3 234	4 641	4 792
2014	411	376	556	615	184	748	16	71	2	15	2 875	2 609	4 044	4 434
2013	491	368	545	522	157	731	8	25	1	16	2 447	2 216	3 649	3 878

Vysvětlivky: ch – chlapci, d - dívky

Zdroj: MPSV - Roční výkaz o výkonu sociálně – právní ochrany dětí za roky 2013 – 2018

Podle vyjádření oslovených expertů je současný systém evidence, monitoringu a evaluace systému péče o ohrožené děti nedostatečný a neposkytuje dostatečně kompletní data pro relevantní analýzy. Celostátní, jednotná a validní elektronická evidence ohrožených dětí chybí, stejně jako efektivní systémy včasné detekce.

C) ZAMĚŘENÍ GRANTOVÉ VÝZVY

Grantová výzva je zaměřena na následující oblasti dané problematiky:

- Měřitelné zkvalitnění přímé práce s dítětem, které se setkalo s násilím v rodinných vztazích a zanedbáváním (např. diagnostika, terapie, podpora, poradenství).
- Rozvoj efektivních programů pro děti na preventivní rozvoj dovedností vhodných pro vlastní ochranu před násilím v blízkých vztazích (např. co už není správné, když se dítěti děje, zvyšování tzv. měkkých dovedností dětí, jak a na koho se může dítě obrátit o pomoc).
- Zkvalitnění práce s ohroženou rodinou (např. terénní forma práce s ohroženou rodinou, programy na zkompetentnění v klíčových rodičovských dovednostech).
- Rozvoj metod práce s celým širším rodinným systémem ohroženého dítěte (např. aktivizace zdrojů širší rodiny či komunity).
- Edukace a metodická podpora odborníků přicházejících do kontaktu s traumatizovanými dětmi (např. pedagogové, pediatři) k rozvoji včasné detekce ohroženého dítěte/rodiny (např. doporučené postupy, zaškolení do nových nástrojů).
- Tvorba a implementace efektivních postupů a nástrojů pro detekci a identifikaci míry ohrožení dítěte, určení rizikových a protektivních faktorů a následná volba vhodných intervencí (např. manuály, programy).
- Komplexní evaluace efektivity a hospodárnosti vlastních poskytovaných programů a služeb a jejich úprava a zkvalitnění.

Při rozhodování o podpoře budou upřednostněny projekty zaměřené na včasnou detekci ohroženého dítěte, rozvoj efektivních metod a postupů, jejich metodické zpracování, sdílení a zavedení do praxe, a systémového uchopení dané problematiky a využití výstupů projektu pro další rozvoj této oblasti. Obecným principem podporovaných aktivit je multioborový přístup k problematice, podpora multidisciplinární spolupráce a efektivních způsobů nastavování a sdílení dobré praxe.

D) ZÁKLADNÍ PRINCIPY PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ V RÁMCI GRANTOVÉ VÝZVY

Systémová řešení: podpora trvalé změny nebo zlepšení systému v oblasti pomoci dětem, nikoliv řešení jednotlivých případů. Podpořené projekty se stanou pilotními projekty, jejichž výstupy budou dále šířeny a mohou být využity při formulaci návrhu změn současného stavu systému.

Prevence: zaměření se na opatření preventivní, která odstraňují příčiny či snižují pravděpodobnost výskytu negativních situací, nikoliv jen zmírnění následků těchto situací.

Inovativní: podpora nových postupů a řešení na základě nejaktuálnějších odborných poznatků dané oblasti.

Profesionalita: odborná znalost dané problematiky, předpoklady žadatelů pro udržitelnost a rozvoj předloženého řešení.

Spolupráce: nalezené řešení problematiky by mělo vycházet ze vzájemné spolupráce NNO a státních institucí a ve své komplexnosti by mělo provázat aktivity sociálně právní a vzdělávací. Cesty k řešení problematiky by měly vznikat v úzké spolupráci s odborníky, na přípravě metodiky projektu by se měli podílet sociologové, psychologové, učitelé, psychiatři, lékaři, kteří mají s tématem předchozí zkušenosti.

E) **GRANTOVANÝ OBJEM FINANČÍ A DOBA REALIZACE**

Celkový grant k přerozdělení: **až do výše 20 000 000,- Kč.**

Maximální výše podpory jednomu projektu není stanovena.

Doba realizace projektu není omezena.

Zahájení projektu nejdříve 1. 6. 2021.

E) **ČASOVÝ HARMONOGRAM GRANTOVÉHO ŘÍZENÍ**

	2020			2021					
	Říjen	Listopad	Prosinec	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen
Výzva	26.10.								
Termín pro zaslání dotazů		9.11.							
Zveřejnění odpovědí na webu Nadace		12.11.							
Registrace žadatelů	26.10.-7.12.								
Uzávěrka žádostí 1. kola			10.12. v 13 hod						
Vyhlášení výsledků 1. kola				22.1.					
Uzávěrka žádostí 2. kola						1.3. v 13. hod			
Prezentace projektů						18.-19.3.			
Vyhlášení podpořených projektů									
Zahájení projektů									1.6.

I) **REGISTRACE A JEJÍ POTVRZENÍ, ZPŮSOB DORUČENÍ ŽÁDOSTI**

K účasti v grantovém řízení je nutné se registrovat v termínu od 26. 10. do 7. 12. 2020 v systému pro grantová řízení Nadace Sirius na <https://granty.nadacesirius.cz/#registrace>. Každému žadateli bude emailem zasláno oznámení o úspěšné registraci. Po úspěšné registraci je možné podávat žádost o grant. Žádosti o grant budou podávány prostřednictvím elektronického vkládání žádostí do systému pro grantová řízení Nadace Sirius na <https://granty.nadacesirius.cz>. Uzávěrka podání žádosti prvního kola je dne 10. 12. 2020 v 13:00 hodin. Pro odeslání žádosti je rozhodující datum a čas nahrání žádosti.

J) **FORMÁLNÍ POŽADAVKY ŽÁDOSTI O GRANT**

Nadace Sirius provádí dvoukolové hodnocení. Pro první a druhé kolo jsou rozdílné formuláře. Nedílnou součástí hodnocení žádostí, které postoupily do druhého kola, je prezentace projektů sloužící k doplnění informací a ujasnění finálního hodnocení.

V rámci prvního kola je možné v definovaném termínu klást doplňující otázky k vyhlášenému grantovému řízení. Všechny dotazy a odpovědi budou zveřejněny v daný termín na webových stránkách Nadace Sirius viz dále bod N) Komunikace se žadateli.

I. kolo:

- vyplněný formulář „Žádost o grant“
- vyplněný formulář „Harmonogram projektu“
- vyplněný formulář „Rozpočet projektu“
- přílohy:
  - doklad o oprávnění osoby, která bude jménem žadatele jednat, a to v podobě pověření statutárním orgánem žadatele;
  - úředně ověřené potvrzení o registraci žadatele v příslušném rejstříku;
  - doklad o přidělení IČ (pokud nevyplývá z potvrzení o registraci v příslušném rejstříku);
  - statut či stanovy žadatele;
  - výroční zprávu / účetní závěrku za poslední 2 účetní období;
  - doklad o registraci či oprávnění dle platné legislativy
  - v případě, že žádost o grant obsahuje osobní údaje jakýchkoli třetích osob, doložte písemný souhlas takových osob se zpracováním jejich osobních údajů v souvislosti s grantovým řízením a případným schválením grantu.

II. kolo:

- vyplněný formulář „Žádost o grant“
- vyplněný formulář „Harmonogram projektu“
- vyplněný formulář „Rozpočet projektu“
- vyplněná „Prezentace projektu“
- přílohy:
  - doklad o vedení bankovního účtu (smlouva o založení bankovního účtu);
  - v případě, že žádost o grant obsahuje osobní údaje jakýchkoli třetích osob, písemný souhlas takových osob se zpracováním jejich osobních údajů v souvislosti s grantovým řízením a případným schválením grantu.

Pokud žadatel uzná za vhodné přiložit další přílohy, např. odůvodnění změn v žádosti předložené pro 1. a 2. kolo apod., je i toto možné.

K) ZPŮSOBILOST ŽADATELE

- Žadatelé oprávněnými předkládat návrhy projektů mohou být právnické osoby, jejichž činnost souvisí s naplněním cíle grantové výzvy.
- U projektů, které Nadace Sirius podporuje, je kofinancování možné, není však podmínkou.
- Nadace Sirius po zvážení potřebnosti poskytuje granty na projekty včetně režijních nákladů organizací souvisejících s projektem.
- Nadace Sirius obecně nepodporuje pořízení hmotného majetku organizací s výjimkami potřebnými k realizaci projektů.

L) HODNOCENÍ ŽÁDOSTÍ

Neúplné žádosti o grant, žádosti dodané po lhůtě a žádosti neodpovídající grantové výzvě nebo Grantovým pravidlům Nadace Sirius se z hodnocení vyřadí.

Žádosti hodnotí vícečlenná grantová komise složená z odborníků na problematiku danou tématem grantového řízení.

Členové grantové komise žádosti vyhodnocují prostřednictvím definovaných hodnotících kritérií a slovního hodnocení.

Obecná kritéria hodnocení:

- (a) pravděpodobnost naplnění účelu projektu, na který se grant žádá;
- (b) koncepčnost a systémovost řešení problematiky;
- (c) realizace konkrétní a přímé pomoci;
- (d) efektivita vynaložených finančních prostředků;
- (e) realizovatelnost projektu z hlediska času;
- (f) stanovení cíle projektu a jeho měřitelnost;
- (g) odborné a organizační předpoklady žadatele a zkušenosti žadatele;
- (h) dopad realizace projektu na oblast grantové výzvy;
- (i) žadatel je nositelem Značky spolehlivosti.

Odpovědnost za rozhodnutí o přidělení grantového příspěvku nese Správní rada Nadace Sirius.

Správní rada hodnotí žádosti na základě doporučení grantové komise.

Rozhodnutí Správní rady je konečné a nelze se proti němu odvolat.

Nadace Sirius není povinna sdělovat důvody, které vedly k rozhodnutí nepodpořit některou z žádostí.

Nadace Sirius chrání informace, které tvoří obsahovou náplň projektů, jako duševní vlastnictví jejich autorů včetně osobních údajů o žadatelích.

M) SMLOUVA A KONTROLA použití grantu

Nadace Sirius s příjemcem grantu uzavírá smlouvu o poskytnutí nadačního příspěvku (grantu). Smlouva o poskytnutí nadačního příspěvku (grantu) bude navržena Nadací Sirius. Žadatel návrh smlouvy o poskytnutí nadačního příspěvku (grantu) podepíše ve lhůtě stanovené Nadací Sirius v souvislosti s vyhlášením výsledků příslušného grantového řízení, nejpozději však do jednoho měsíce ode dne předložení smlouvy k podpisu. Pokud tak neučiní, pozbývá rozhodnutí o přidělení grantu platnosti a Nadace Sirius může použít grant jiným způsobem.

Nadační příspěvek - grant je zpravidla rozdělen do výše splátek. Poslední splátka ve výši do 20% celkového příspěvku je vyplácena po schválení celé realizace projektu.

Nadace Sirius je oprávněna provádět průběžnou kontrolu použití poskytnutých finančních prostředků.

Nadace Sirius je oprávněna kontrolovat dodržování projektového plánu a jeho řízení prostřednictvím aplikace projektové metodiky Nadace Sirius. Žadatel je povinen po ukončení projektu dodat Nadaci Sirius vyplněný formulář „Závěrečná hodnotící zpráva“.

N) KOMUNIKACE S ŽADATELI

Informace z průběhu grantového řízení, včetně výsledků jednotlivých kol, budou zveřejněny na webových stránkách **Nadace Sirius** <http://www.nadacesirius.cz> dle harmonogramu, který je uveden v grantové výzvě. Dotazy žadatelů spojené se zpracováním žádostí o grant budou zodpovídaný prostřednictvím emailové adresy: katerina.derose@nadacesirius.cz. V předmětu zprávy je třeba uvést: DOTAZ GRANT XI.

Konečný termín pro zasílání dotazů pro první kolo grantového řízení: **9. 11. 2020.**

Nadace Sirius zveřejní odpovědi na dotazy zaslané emailem na webových stránkách **Nadace Sirius** www.nadacesirius.cz **dne 12. 11. 2020.**

Odpovědi na technické dotazy spojené s nahráváním žádostí do systému grantového řízení Nadace Sirius budou zodpovídaný prostřednictvím emailové adresy: katerina.derose@nadacesirius.cz.